

Perniön kirjasto

Elisa Tiikasalo
LAB-ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti
Muotoilija (AMK), sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu
Kevät 2022

Tiivistelmä

Perniön kirjasto

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella Perniössä sijaitsevaan kirjastoon konseptitason muutossuunnitelma. Suunnitelma koski yleisilmeen muutosta sekä kirjaston muuttumista omatoimikirjastoksi. Taustoituksessa perehdyttiin kirjastojen sekä Perniön kirjaston historiaan. Tutkimus kohdistui Perniön kirjaston käyttäjiin ja miten kirjastosta sai mieleisemmän käyttäjille sekä henkilökunnalle. Taustoituksessa tutkittiin kirjastorakennuksen ympäristöä sekä muita rakennuksessa olevia liikkeitä. Haastattelujen sekä kyselyn pohjalta laadittiin suunnitelma, joka kunnioittaa kirjastossa näkyvää entisen pankin ilmettä sekä yhdistää sen kirjastoon. Lopputuloksena esiteltiin suunnitelman pohjaratkaisu omatoimikirjastoon, nuortentilan kokonaisvaltainen uudistus sekä yleisilmeen muutos.

Asiasanat

Omatoimikirjasto
Kirjastojen historia
Perniön kirjaston historia
Holvin uudistaminen

Tiikasalo Elisa
Opinnäytetyö, AMK
Kevät 2022
47 sivua
Muotoilija (AMK), Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu

Abstract

Library of Perniö

The aim of the thesis was to make a conceptual plan of modifications for the library of Perniö. The goal of the interior design was to change the overall look of the library and alter it into a self-service library. Background research was done on the history of libraries and especially the library of Perniö. The research was focused on the users of the library and how to make it pleasing for its users and staff. The surroundings and other establishments in the building were studied in the research as well. A plan was drawn based on interviews and a survey. It respects the image of the former bank and unites it with the library. As a result, a floor plan for the self-service library was designed. An update on the general look and a full redesign of the youth space were presented.

Key words

Self-service library
History of libraries
History of Perniö Library
Renewal of vault

Tiikasalo Elisa
Bachelor's thesis
Spring 2022
47 pages
Bachelor of Culture and Arts, Designer
Interior Architecture and Furniture Design

Sisällys

1	Johdanto	
	1.1 Aiheen esittely	02
	1.2 Tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmät	02
2	Historia	
	2.1 Perniön kirjaston historia	04
	2.2 Kirjastojen historiaa	06
	2.3 Kirjastojen historia aikajanalla	08
3	Erilaiset kirjastot	
	3.1 Yleisesti kirjastoista	10
	3.2 Omatoimikirjasto	12
4	Kohteen analyysi	
	4.1 Sijainti	14
	4.2 Rakennuksen nykytilanne	15
	4.3 Kirjaston käyttäjät	16
5	Suunnittelukohteet kirjastossa	
	5.1 Kyselyn tulokset ja niiden läpikäyminen	18
	5.2 Holvin uudistaminen	20
	5.3 Portaikon ratkaisu	21
	5.4 Yleisilmeen muutos	22
6	Suunnitelma	
	6.1 Alkuperäinen pohja	24
	6.1.1 Nykyinen pohja	25
	6.1.2 Muutospohja	26
	6.1.3 Kalustepohja	27
	6.1.4 Kattokuva	28
	6.1.5 Kirjaston toiminnot ja kukukaaviot..	29
	6.2 Materiaalit	30
	6.2.1 Moodboard	31
	6.2.2 Valaisin valinnat	32
	6.3 Visualisoiti.....	33
7	Arviointi	40
	Lähteet	41
	Liitteet	

1

Johdanto

1.1 Aiheen esittely

Aiheena tämä on minulle tärkeä, sillä olen viettänyt lapsuuteni Perniössä, sekä työskennellyt ja viettänyt vapaa-aikaani kirjastossa. Perniön kirjastosta on tulossa omatoimikirjasto, ja tämän myötä tilaan tarvitaan muutoksia.

Tämä opinnäytetyö perustuu Perniössä sijaitsevaan kirjastorakennukseen, jossa nuoret viettävät vapaa-aikaansa. Kirjasto rakennuksena on hyvin ankean historian takia. Tarkoituksena on saada kirjasto sisältäpäin viihtyisämmäksi sekä nuorille että vanhoille käyttäjille.

Opinnäytetöissä käyn läpi Suomessa sijaitsevien kirjastojen erilaisia käyttötarkoituksia, Perniön kirjaston historiaa sekä sen muutosprosessia. Tavoitteenani on tuoda nuorille käyttäjille mielekkäämmät oltavat sekä tuoda henkilökunnalle omatoimikirjaston myötä suljetut tilat. Pienen paikkakunnan kirjastossa käyttäjiä on vähemmän, joten tavoitteenani on tuoda muidenkin kuin kirjaston nykyisten käyttäjien mielenkiinto takaisin kirjastoon.

1.2 Tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmät

Tutkimuskysymyksinä pohdin, millaista kirjastoissa on ollut aiemmin ja millainen Perniö on ollut kirjaston alkaessa. Tutkin myös, miten pienten paikkakuntien käyttäjät viihtyisivät paremmin kirjastoissa, sekä Perniön kirjaston nuorten toimintaa ja miten sitä voisi parantaa sisustusarkkitehtuurin avulla.

2

Historia

2.1 Perniön kirjaston historia

Perniön kirjasto on toiminut vuodesta 1860 Suomen yhtenä sivukirjastona. Perniön kirjasto sai alkunsa kun 1800-luvun alussa perniöläisen kirjailijan teos julkaistiin painettuna. Hänen nimensä oli Gustav Rancken ja teoksen nimi on Autuuden oppi syndisille, joka ilmestyi Turussa vuonna 1808. Ennen 1860-lukua ilmestyi muutamia kappaleita Turun viikkosanomia ja Suometarta. Perniön lainakirjasto perustettiin asiaa harrastavien vapaaehtoisten toimesta vuonna 1860. Kirjasto sai pappilasta paikan missä kirjasto sijaitsi seuraavat 12 vuotta. Vuonna 1872 valmistui Perniön ensimmäinen kansakoulu Lupajalle, ja kirjasto siirrettiin koululle jossa opettajat ylläpitivät sitä. Vuosisadan vaihteessa sanomalehdet yleistyivät ja postilaitos kehittyi. Vuonna 1921 perustettiin valtion kirjastotoimi, eli maamme kirjastotoiminnan yhteinen keskus. Perniön lainakirjasto muutettiin tällöin kantakirjastoksi ja kirjasto siirrettiin Lupajan koululta Tammelinin liiketalon yläkertaan. Toiminta siellä alkoi 25.11.1922 ja samalla siirryttiin kortistojärjestelmään, eli jokainen asiakas sai oman lainanumeron. Vuonna 1926 kirjasto muutti Seurojentaloon seuraavaksi 37 vuodeksi. Vuonna 1963 kirjasto sijaitsi kaksi seuraavaa vuotta Ikäkiven huvilassa ja vuodesta 1965 lähtien kirjasto on ollut omassa rakennuksessaan kantakoulun yhteydessä. Vuonna 1963 Perniön kunnassa kantakirjaston lisäksi oli 13 piirikirjastoa. (Innanmaa, K. & Lindström, O. 1986. 403–409.)

Kuva 1. Perniön kirkonkylä (Perniökulttuuri-säätiö)

Kantakoulun jälkeen Perniön kirjasto sijaitsi useamman vuoden vanhan lukion tiloissa. Jutellessani kirjastonhoitajien kanssa he kertoivat kokevansa tilan pieneksi ja ahtaaksi. Vuonna 1999 kirjasto muutti Perniön ydinkeskustaan vanhan pankin tiloihin. Kirjaston kanssa samassa rakennuksessa oli tällöin ruokakauppa. Vuonna 1998 kirjastoon aloitettiin hanke, missä remontoitiin pankin tilat kirjastolle sopivaksi. Hanke valmistui 1999, jolloin kirjasto pääsi muuttamaan lukion tiloista uusiin tiloihin. Kirjastonhoitaja Ursula Kurze kertoo, että muuton yhteydessä kirjahyllyt säilyivät samana ja niitä siirreltiin kirjastossa koko perheen voimin. (Kurze 2022.)

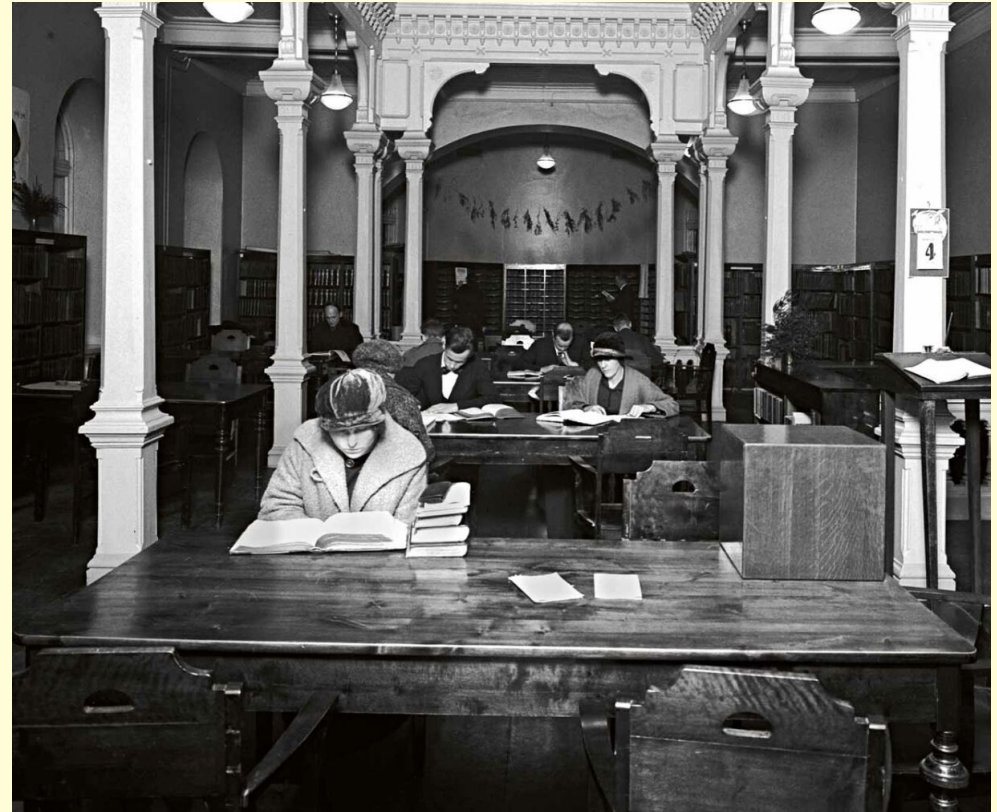

Kuva2. Perniön kirjaston pihalta 4.2.2022 (Kuva: Elisa Tiikasalo)

2.2 Kirjastojen historiaa

Aikanaan kirjasto sana tarkoitti kaappia, jossa säilytettiin kirjoja. Vaasan hovioikeuden jäsenet perustivat Suomen ensimmäisen kirjaston vuonna 1794 omaksi ilokseen. Kaupungin asukkaat saivat käyttää kirjastoa pientä maksua vastaan. Kirjat olivat tuohon aikaan kalliita eikä ihmisillä ollut varaa useampaan kirjaan. Tällöin yleisistä kirjastoista sai lainata kirjoja maksua vastaan. Vuonna 1921 kirjastoille alettiin myöntää valtion avustusta. Kirjastoissa tietokirjat olivat kalliimpia kuin muut, koska tahdottiin edistää ihmisten tietojen kartuttamista, avustuksia tietokirjallisuuden ostamiseen myönnettiin kaunokirjallisuutta enemmän. (Olkkonen-Lind, M. 2020.)

Vuonna 1928 kirjastolain myötä yleisistä kirjastoista tuli maksuttomia. Kirjastossa toiminta oli hyvin erilaista kuin tänään. Asiakkailla ei ollut asiaa kirjahyllyille, vaan kirjastonhoitaja ojensi asiakkaan pyytämän kirjan ja leimasi lainauksen. Tätä kutsuttiin suljetuksi hyllyjärjestykseksi. Kirjastoissa kirjoja etsittiin käsin tehtyjen seinämerkkien avustuksella. Paikan päällä yleensä oli kylmä, koska kirjastoja lämmitettiin hyvin harvoin. Kirjastorakennukset olivat usein homeisia ja pimeitä rakennuksia. Suljettu hyllyjärjestys jatkui toisen maailman sodan aikana, kunnes kirjastoista tuli suosituimpia ja kirjastot vaihtoivat avohyllyihin. Pienille paikkakunnille alettiin rakentaa arkkitehtien piirtämiä kirjastoja suosion kasvun aikana. (Olkkonen-Lind, M. 2020.)

Kuva3. Helsingissä Rikhardinkadun kirjasto 1924 (Sundström, Helsingin kaupunginmuseo)

Kirjastojen historiaa

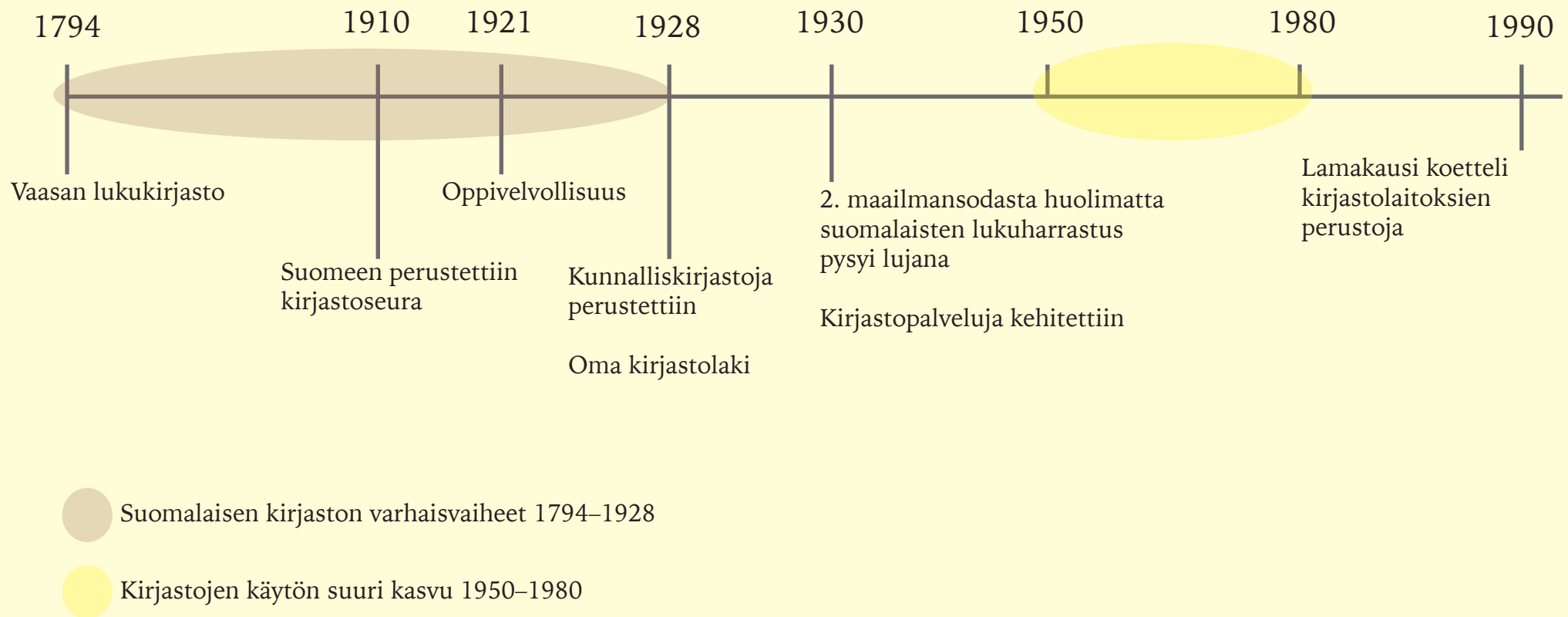
Itse kirjaston toiminta sekä arkkitehtuuri on muuttunut aikojen saatossa paljon. Ennen kirjastot olivat pienempiä suljettuja paikkoja, joissa ihmiset lukevat pienen valon avustuksella kirjoja ja lainausmenetelmät olivat vaikeampia (Olkkonen-Lind, M. 2020). Nykypäivänä Helsingin keskustakirjasto Oodi edustaa vastakohta sille, mitä kirjastot olivat aikojen alussa tai monet kirjastot ovat vielä nykyäänkin. Kirjastossa aineistot kulkevat robotin avulla, materiaalit ovat ääntä eristäviä sekä kirjahyllyt ovat valaistuja. Oodissa lasiseinät tuovat luonnonvaloa kirjastoon, mikä antaa käyttäjille aivan erilaista energiaa. Myös kirjojen lainaus on muuttunut teknologian mukana. Tänä päivänä ihminen voi netistä etsiä ja lainata kirjoja kirjastosta. Oodi on myös erilainen nykypäivän kirjastoihin verrattuna.

Kohteenani oleva Perniön kirjasto sijaitsee pienellä paikkakunnalla entisen pankin tiloissa ja siellä kirjat ovat pääasia. Rakennusta ei ole rakennettu kirjastoksi ja sillä ei ole erilaisia tiloja muun muassa musiikkitiloja eikä kahvioita, toisin kuin Oodissa. Suomessa on merkitty vuonna 2021 pääkirjastoja 280 ja sivukirjastoja 439. Kaikki kirjastot ovat erilaisia ja valitettavasti kirjastojen lukumäärä on laskussa. (Olkkonen-Lind, M. 2020.)

Kuva 4. Julkiset kirjastot /kirjastoarkkitehtuuri 1900-luvun loppupuolella (Museovirasto)

2.3 Kirjastojen historiaa aikajanalla

Kuvio 1. Aikajana (Kirjastokaista)

3

Erilaiset kirjastot

3.1 Yleisesti kirjastoista

Kirjasto käsitteenä on turhan usein kirjojen lainaamiseen perustuva. Digitalisoitumisen myötä kirjasto koettiin turhana kustantajan ja lukijan välillä. Tällöinen ajattelutapa perustui siihen, että kirja myydään, luetaan ja heitetään pois/kierrätetään. Kirjasto on kuitenkin paikka, joka mahdollistaa tiedon käyttämisen ja uusintamisen. Kirjastolla on kuitenkin keskeinen tehtävä, joka tarjoaa ihmisille tietoa, ilmaisia tiloja, kulttuuria ja mahdollisuuden oppia (Saarti & Relander 136–137).

Aiemmin mainitsemani Helsingin keskuskirjasto Oodi on ääripää monen kirjastoon verrattuna. Kirjastojen kirjo Oodin ja Perniön kirjaston välillä on laaja. Niiden väliin mahtuu monia erilaisia kirjastoja ja kirjastojen toimintatapoja.

Vierailin opinnäytetyön aikana useammassa eri kirjastoissa, tutkien kirjastojen toimintatapoja ja sisustustyyliä. Kävin Perniön kirjaston lisäksi tutustumassa Maarianhaminan kaupunginkirjastoon, Oodiin, Salon kaupunginkirjastoon, Lahden kaupunginkirjastoon sekä Turun pääkirjastoon. Olen myös käynyt useammassa kirjastossa ennen opinnäytetyön aloitusta. Mukaan kuului erilaisia kirjastoautoja, koulujen kirjastoja sekä pienien paikkakuntien kirjastoja, niin sanottuja hiljaisempia kirjastoja.

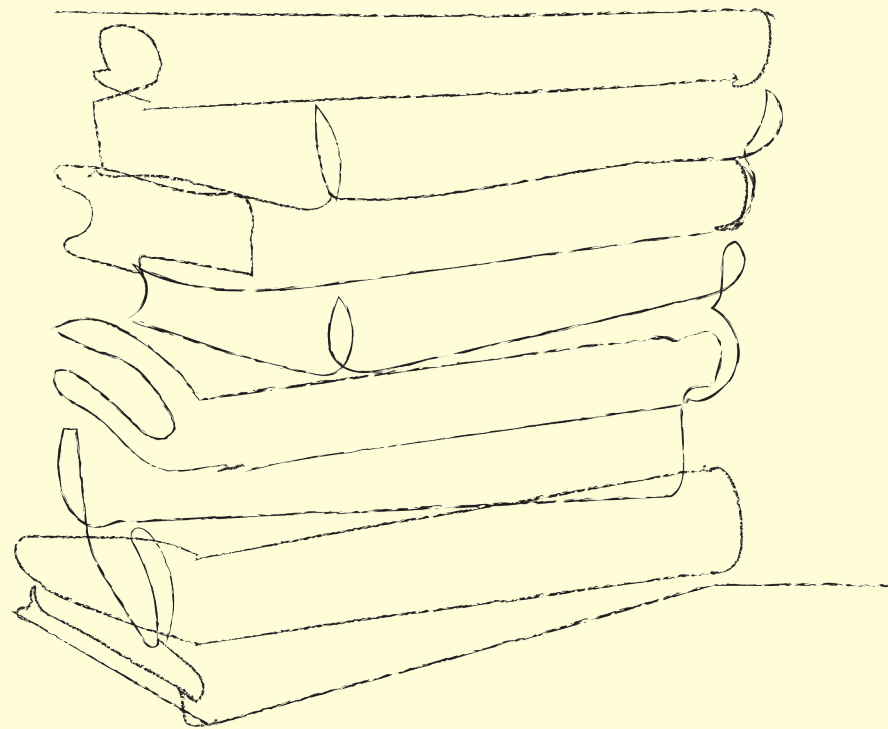
Monitoimikirjastoa ei ole vielä monella paikkakunnalla, mutta tulevaisuudessa siihen siirtyy myös yhä useampi pienempi kirjasto. Maarianhaminassa kirjasto ei ole täysin omatoimikirjasto vaikka se aukeaa ennen henkilökunnan saapumista paikalle. Omatoimikirjastoja käsitellään lisää kappaleessa 3.2 sivulla 12. Tyylliltään kirjastot ovat hyvin erilaisia, modernista kirjastosta vanhanaikaiseen kirjastoon. Useampi on siitä välistä, esimerkiksi Turun pääkirjastossa on vanhan kirjaston tunnelma, mutta samalla sieltä löytyy uudempaa tyyliä. Turun pääkirjasto on osittain kaksikerroksinen ja sieltä löytyy myös kunnollinen luku- ja opiskelu tila pöytävalaisimilla.

Monella kirjastolla on järjestelmä, joka mahdollistaa kirjojen lainaamisen omatoimisesti ilman henkilökunnan apua. Vaikka kirjastossa lainaisi kirjat omatoimisesti, niin se ei silti tee kirjastosta omatoimikirjastoa, koska henkilökunta on paikalla.

Kirjastojen koot vaihtelevat paikkakunnittain ja isommissa kirjastoissa huomasi, kuinka hyvät ohjeet ovat ja miten helppoa sieltä oli löytää tietyt aihealueet. Pienemmissä kirjastoissa ohjeet eivät ole samalla tavalla selkeitä, mutta muutamilla askelilla näkee koko kirjaston läpi ja löytää helposti etsimänsä. Onneksi vieraillessa eri kirjastoissa saa hyvin apua henkilökunnalta.

Kirjastorakennuksissa on huomattavia eroja. Yhtäläisyyksiä rakennusten välillä ei juurikaan ole, vaikka rakennusajankohta olisi lähes sama. Osa kirjastoista on rakennettu siihen tarkoitukseen, mutta esimerkiksi Perniön kirjasto on muuttanut vanhaan pankin tilaan, mikä tuo heti erilaisen tunnelman kirjastoon.

Valaistus eri kirjastoissa on mielenkiintoinen. Moni kirjastoksi rakennettu rakennus on suunniteltu niin, että luonnonvaloa pääsee paljon sisälle. Useissa kirjastoissa löytyy lasiseiniä, kattoikkunoita tai epäsuorasti luonnonvaloa, mikä pimeän tullen korvataan epäsuoralla valaistuksella. Hyvä esimerkki tähän on Maarianhaminan kaupunginkirjasto, jossa katosta tuleva valon määrä on erittäin hyvä ja pimeällä kirjasto tuntuu yhtä valoisa kuin päivällä.

3.2 Omatoimikirjasto

Omatoimikirjasto tarkoittaa kirjastoa, johon pääsee kirjaston aukiolojen ulkopuolella omatoimisesti. Kirjastoon asennetaan oviin kortinlukija, jolloin kirjastokortilla tai muulla sirullisella avaajalla pääsee sisälle.

Kirjaston henkilökunta ei kuitenkaan ole paikalla kirjaston aukiolojen ulkopuolella, vaikka kirjastoon pääsee sisälle omatoimisesti. Omatoimikirjaston aukioloajat ei tarkoita sitä, että kirjastoon pääsisi kellon ympäri. Kirjaston yleiset aukioloajat sekä omatoimisen käytön ajat kerrotaan kirjastokohtaisesti.

Omatoimikirjasto toimii yhtä lailla kirjaston kirjojen lainaamiseen ja palauttamiseen, mutta ilman henkilökuntaa. Kirjastossa pystyy tekemään kaiken yhtä lailla kuin normaalisti henkilökunnan kanssa. (Helmet.) Omatoimikirjaston myötä henkilökunnan työaika ei vähene, vaan työtä tehdään vähintään yhtä paljon kuin tavallisessa kirjastossa (Plosila 2022).

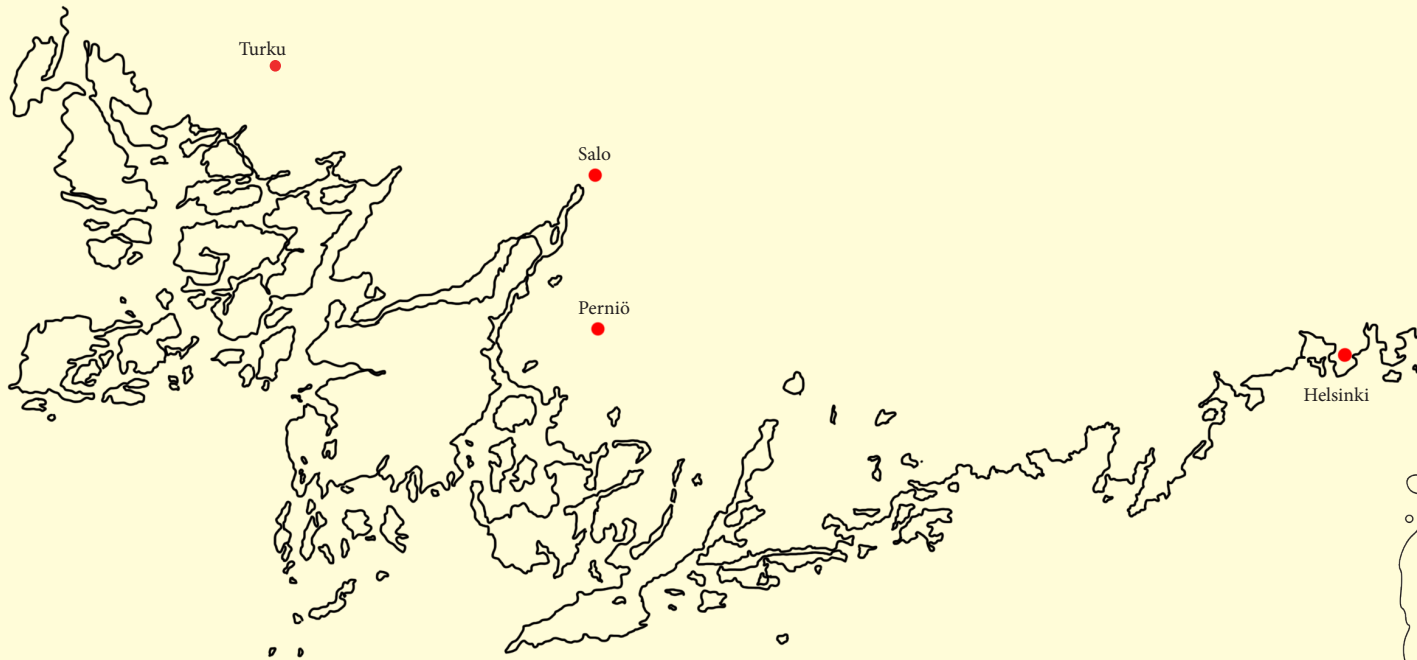
Kuva 5. Tampereen omatoimikirjaston lukulaite (Tampere)

4

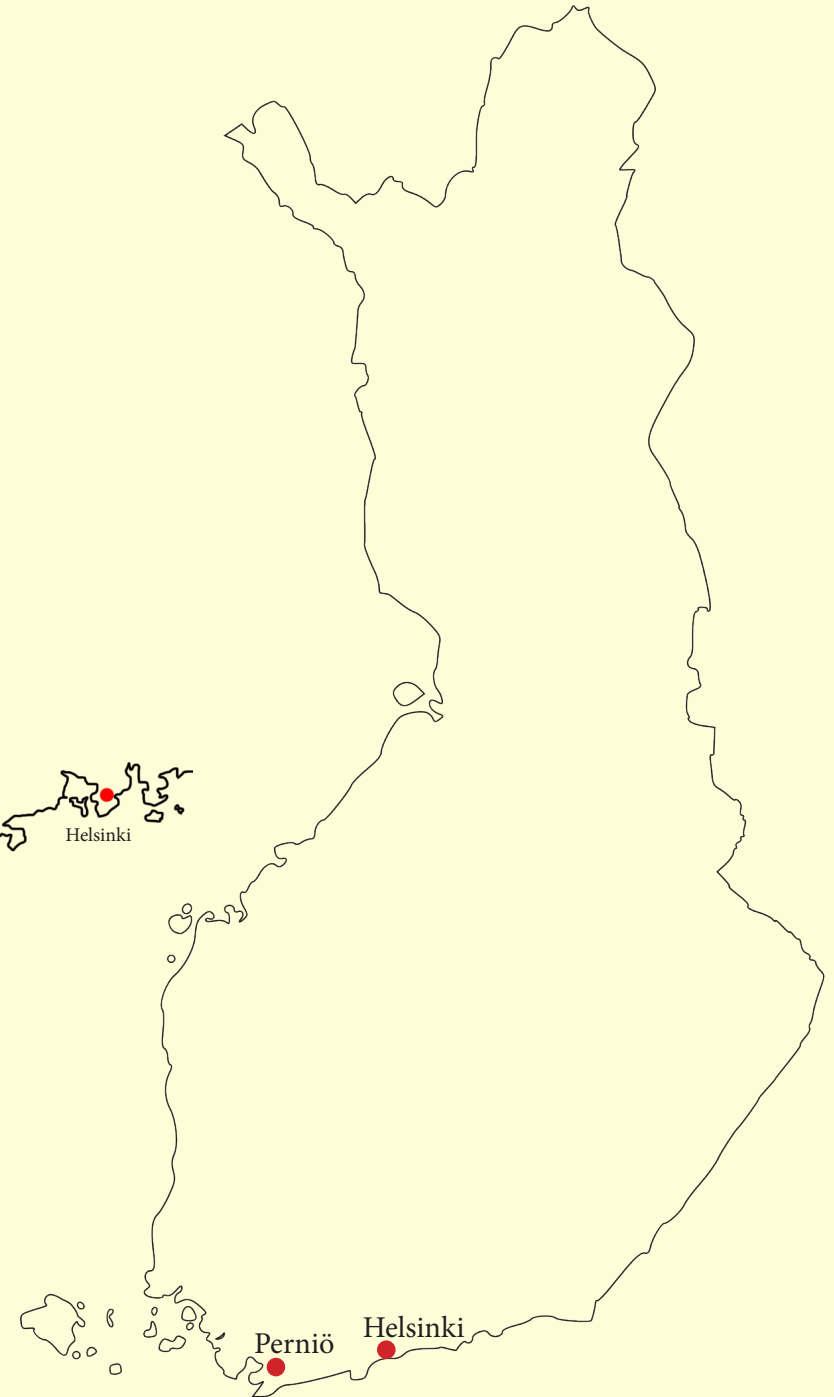
Kohteen analyysi

4.1 Sijainti

Kirjasto sijaitsee Perniön ydinkeskustassa, osoitteessa Heikkiläntie 2. Perniö on Varsinais-Suomessa saaristomeren rannalla, ja kuuluu osaksi Saloa. Perniön kautta kulkee kantatie 52 Salosta Tammisaareen. Ydinkeskustassa on T-risteys, jonka ympäriltä löytyy kirjasto, kaupat, koulut sekä liikuntahalli ja kirkko. Perniössä on todella paljon viljelymaata ja 10,99 km² merialueita sekä 10,86 km² sisävesiä (Maanmittauslaitos 2008, 6).

Kuvio 2. Kartta (Mukailtu ruutukaappaus Google Maps)
Kuvio 3. Suomen kartta (Mukailtu ruutukaappaus Google Maps)

4.2 Rakennuksen nykytilanne

Kirjasto sijaitsee rakennuksen katutasossa. Rakennuksen alakerrassa sijaitsee henkilökunnan tilat sekä isompi holvi, missä säilytetään vanhempia ja harvemmin lainattuja kirjoja.

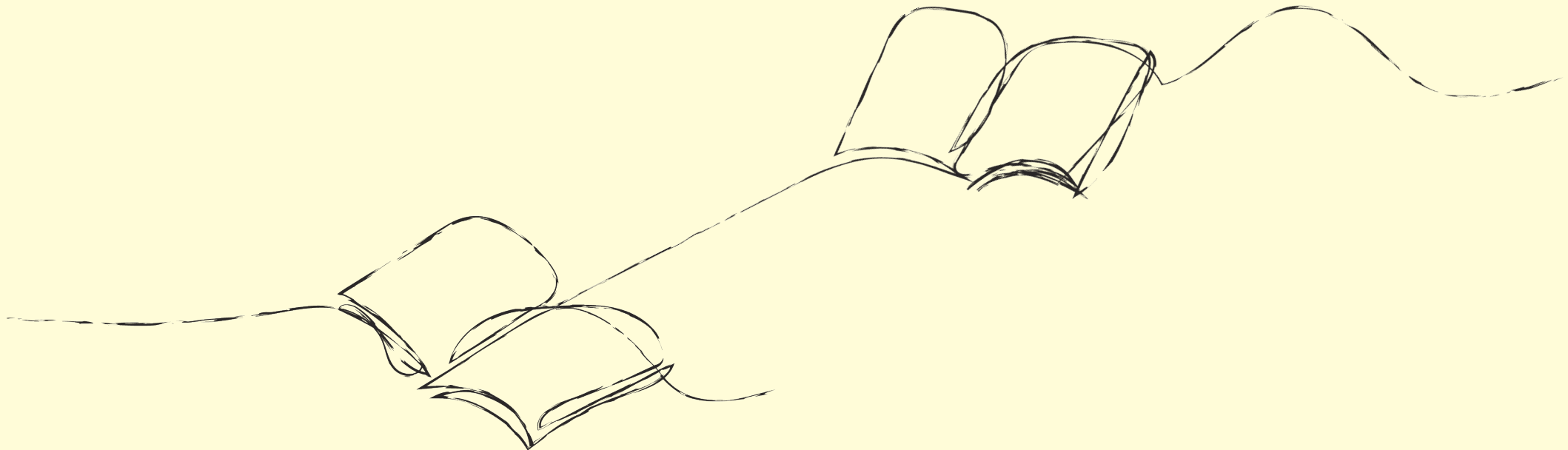
Katutasossa, vanhan kaupan tilalla sijaitsee sisustusliike Zacus. Sen alakerrassa sijaitsee Saaren Taika tehtaan myymälä sekä varasto. Vielä rakennuksesta löytyy Perniön Kebabtehdas missä tuotetaan rullakebabbeja. Yhteen rakennukseen mahtuu monta eri yritystä ja toimintaa. Rakennuksessa on hyvä akustiikka joten muiden yritysten äänet eivät häiritse kirjastotoimintaa.

Kuva 6. Perniön kirjaston sisäänkäynti 4.2.2022
(Kuva: Elisa Tiikasalo)

4.3 Kirjaston käyttäjät

Perniön kirjastossa käyttäjiä on paljon kunnan väkilukuun nähden. Siellä järjestetään erilaisia tapahtumia kuten novellinluku virkaten ja muita samankaltaisia. Kouluista eri luokat vierailevat kirjastossa ajoittain ja usein koululaiset tulevat viettämään aikaa kirjastoon koulun jälkeen. Kirjaston sijaitsee keskellä Perniötä joten vanhemmat ihmiset tulevat kirjastoon viettämään aikaa ja lukemaan sanomalehtiä. Kirjaston hoitaja Leena Plosila kertoi, että sanomalehdet, aikakauslehdet ja uusimmat kirjat ovat aikuisten keskuudessa kirjaston suosituimpia. Nuoret usein tulevat pelaamaan tietokoneilla kirjaston takahuoneisiin. Osa nuorista viihtyy hyvin porukalla vanhassa holvissa, joka on hyvin kolikko ja jonka äänet kaikuvat muualle kirjastoon. Lapsille on oma nurkkaus heti kirjaston alkupäässä lastenkirjallisuuden yhteydessä.

5

Suunnittelukohteet kirjastossa

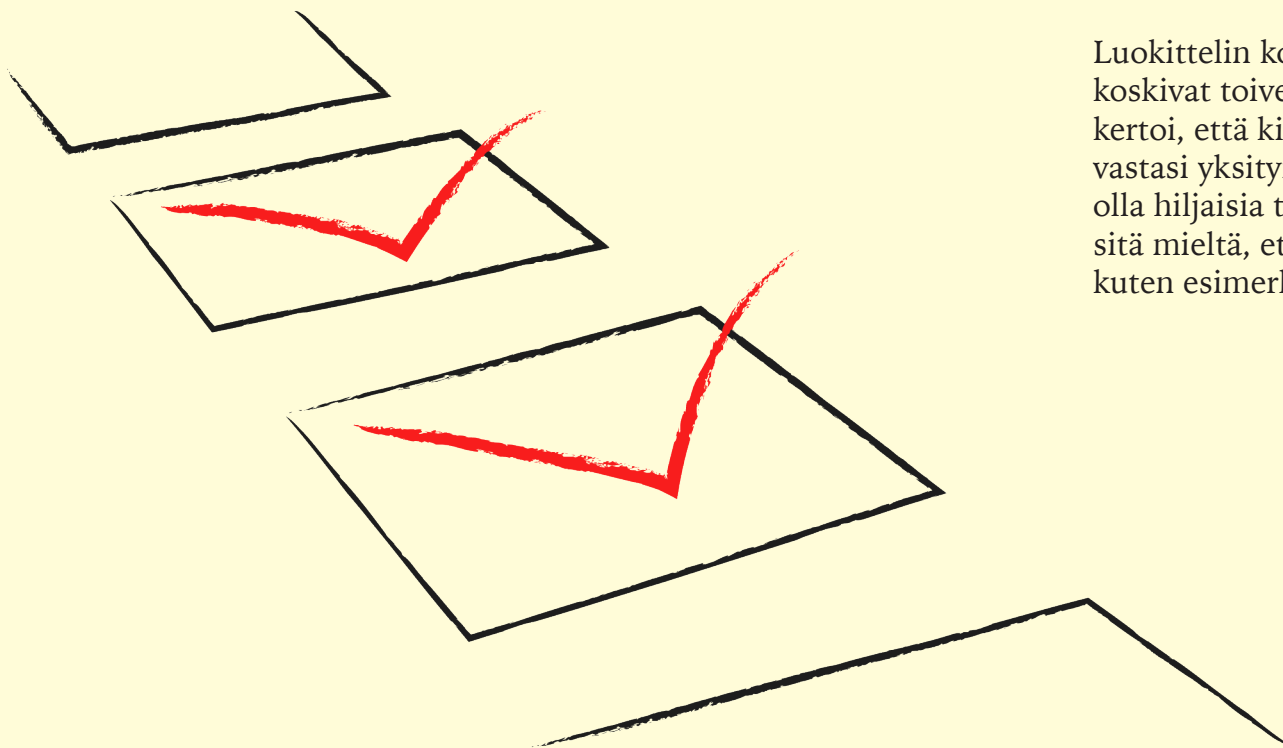
5.1 Kyselyn vastaukset

Tein kyselyn koskien kirjastoja sekä omatoimikirjastoja. Kyselyssä kartoitin mitä kirjasto sanana tuo mieleen sekä minkälaisia tapahtumia tai ominaisuuksia kirjastossa pitäisi olla. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli yhtä mieltä vastauksien suhteen. Kyselyyn on vastannut 30 henkilöä anonymisti, ikähaarukalla 20–60-vuotiaita. Joukossa on useampi henkilö, jotka ovat tai ovat olleet Perniöläisiä ja ovat vierailleet Perniön kirjastossa. Kuitenkin vastaajien joukosta löytyy myös muilla paikkakunnilla asuvia.

Ensimmäisenä vastaajilta kysyttiin mitä sana kirjasto tuo mieleen. Noin 80% vastanneista kirjasto merkitsi rauhaa, kirjallisuutta, hiljaisuutta, paikka mistä lainata kirjoja sekä kunnan ylläpitämää avointa tilaa kaikille. Toiseksi eniten vastanneista kertoi kirjaston merkitsevän paikkaa missä opiskella ja saada tietoperustaa.

Toinen kysymys oli monivalintakysymys kirjaston sisustukseen liittyen. Kysymykseen oli valmiit vastausvaihtoehdot. Kysyin millaista tyyliä kaipaavat kirjastolta ja 69% kertoi kaipaavansa luonnollisia värejä ja materiaaleja. 53% ihmisistä vastaajista kaipasi valoisuutta sekä viherkasveja. 42% vastanneista oli valinnut raikkauden.

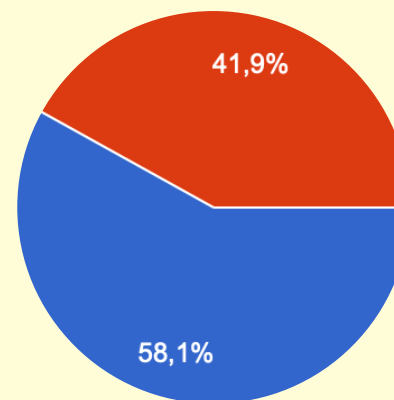
Luokittelin kolmanteen kysymykseen vastausvaihtoehtoja, jotka koskivat toiveita kirjaston ominaisuuksista. 92% vastanneista kertoi, että kirjastossa tulisi olla hiljaista ja 73% vastanneista vastasi yksityisyyttä. 42% oli sitä mieltä, että kirjastossa kuuluisi olla hiljaisia tapahtumia ja pienimuotoisia näyttelyitä. Vain 3% oli sitä mieltä, että kirjastoissa kuuluisi olla äänekkäämpiä tapahtumia kuten esimerkiksi Helsingin keskustakirjasto Oodissa.

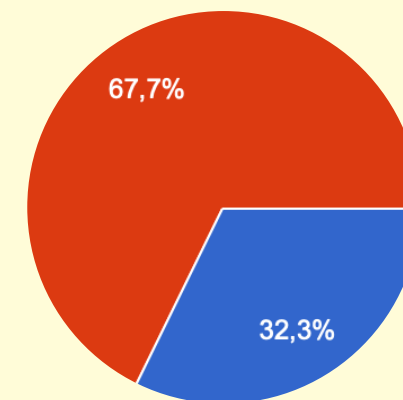
Neljäs kysymys koski omatoimikirjastoja ja sitä, mitä mieltä vastaajat ovat niistä. Moni ei tietänyt käsitettä omatoimikirjasto, mutta useampi vastaaja koki, että omatoimikirjasto on kätevä tapa käyttää kirjaston palveluja. Kuitenkin vanhukset ja apua kaipaavat henkilöt jäävät pulaan käyttäessä omatoimikirjaston aukioloaikoja. Myös nuorten kokoontumiset kirjastoon valvomatta voivat tulla ongelmaksi varsinkin Perniön kirjaston kohdalla. Useamman mielestä omatoimikirjasto ja joustavammat aikataulut päästä kirjastoon on hyvä idea, mutta henkilökunnan paikallaolo on korvaamatonta.

60% vastanneista sanoi omatoimikirjaston olevan tuttu käsite sekä 33% vastanneista on vieraillut omatoimikirjastossa. Vaikka suurin osa kyselyyn vastanneista ei ole vielä käynyt omatoimikirjastossa, ovat ne yleistymässä Suomessa ja moni tulee vierailemaan omatoimikirjastossa tulevien vuosien varrella.

Kysyin omatoimikirjastoista hyviä ja huonoja puolia. Vastauksista esiin nousi sekä hyviä että huonoja puolia. Yleisin vastaus omatoimikirjaston huonoista puolista oli, että joidenkin teoksien löytäminen on välillä vaikeaa ilman apua. Hakujärjestelmät antavat välillä virheellistä tietoa muun muassa kirjojen hyllypaikoista. Kuitenkin monilla on positiivisia kokemuksia omatoimikirjastoissa vierailusta ja he kehuivat kirjaston ohjeistuksia erittäin selkeiksi. Myös kirjastojen nettisivuilta löytyy erittäin hyvät ohjeet jokaisen omatoimikirjaston aukioloajoista sekä kirjaston käytännöistä.

Kuvio 4. Suurin osa vastanneista tuntee käsitteen omatoimikirjasto

Kuvio 5. Suurin osa vastanneista ei ole koskaan vieraillut omatoimikirjastossa

Viimeisenä kysymyksenä kysyin: Jos menet kirjastoon, mitä teet siellä yleensä? (muuta kuin lainaat kirjoja) Vastauksista yleisin oli opiskelua omassa rauhassa. Muutamat vastanneet kertoivat, että poikkeavat kirjastossa vain vessassa ohimennen. Suurin osa käy kirjastossa lukemassa kirjoja ja aikakausilehtiä sekä hyödyntämässä kirjaston tarjoamia tulostuspalveluita. Osa kävijöistä hyödyntää kirjaston tietokoneita.

5.2 Holvin uudistaminen

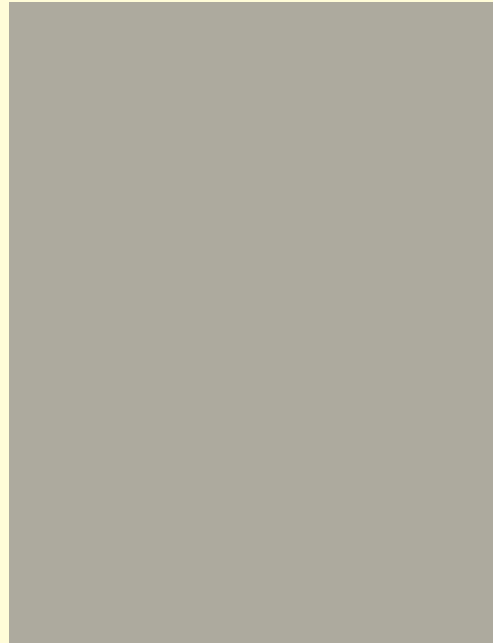
Kirjaston perällä sijaitsee vanha pankkiholvi, joka on tyyliltään hyvin kalsea. Kirjastonhoitajat kuvailivat tilaa hirveäksi ja ongelmana on, että sieltä kaikuu nuorten meteli kirjaston toiseen pätyyn.

Suunnitelmaan otin mukaan käyttäjien vastauksia holvitalan parannuksista. Suurin osa toivoi sävyjä seinille sekä tilaan kunnollista freesausta.

Omatoimikirjaston takia kirjaston valot muutetaan liiketunnistimella toimiviksi. Suunnittelin tilaan ison neliskanttisen valaisimen, joka tuottaa miellyttävää valoa tilaan. Valaisimen kirkkautta pystyy säätämään tarvittaessa. Luonnoksessa (kuva 9) ovelta katsottuna vasemmanpuoleinen seinä maalataan Tikkurilan Pro Grey- värikartasta sävyllä 1903 lämpöisen harmaaksi. Muut seinät ja katto jätetään nykyisen ennalleen.

Tilan äänieristystä paransin lisäämällä harmaalle seinälle akustiikkapaneeleita. Tarvittaessa niitä voidaan lisätä myös huoneen toiselle puolelle. Kovan lattian päälle asennetaan kokolattiamatto, joka on sävyltään lämpimän harmaaruskea. Matto tuo tilaan mukavaa pehmeyttä ja lisää äänieristystä.

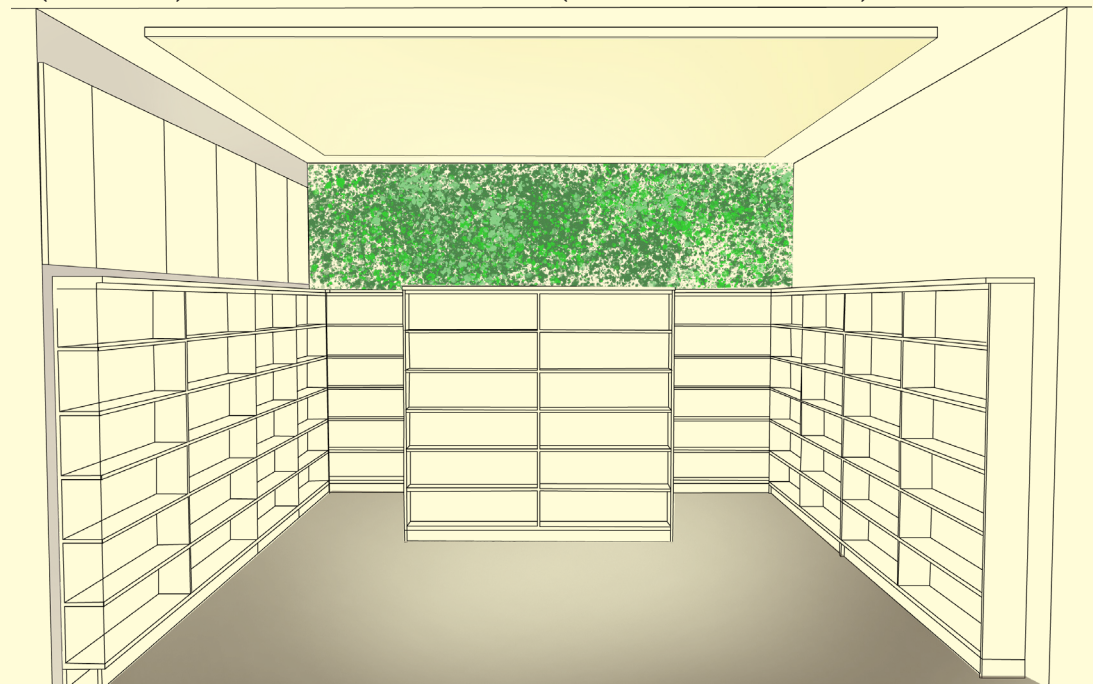
Suunnittelin takaseinään raikkauden lisäämiseksi tekokasviseinän, joka tuo tilaan raikkauden lisäksi elävyyttä ja vehreyttä. Kasviseinä voidaan tuottaa käsityönä paikallisissa kouluissa.

Kuva 7. Pro-grey värikartasta 1903 (Tikkurila)

Kuva 8. Kirjaston holvi 4.2.2022 (Kuva: Elisa Tiikasalo)

Kuva 9. Luonnos holvista uusilla materiaaleilla.

5.3 Portaikon ratkaisu

Portaat sijaitsevat kirjaston takaosassa. Tällä hetkellä portaikkoon pääsee kuka vain, esimerkiksi kaiteen yli hyppäämällä. Henkilökunta joutuu vahtimaan, ettei ulkopuoliset henkilöt pääse kulkemaan alakerran tiloihin. Omatoimikirjaston myötä avonaiset portaat alakertaan pitää saada suljettua. Suunnittelin portaikon näyttäväksi, mutta samalla kirjaston muuta ilmettä kunnioittaen.

Portaiden ympärille suunnittelin kattoon saakka menevän puisen säleikön, joka maalataan Tikkurilan tunnevärikartan 2020 sävyllä mustarastas Y493 (kuva 11). Väri on tumma ja sopii yhteen kirjaston ikkunakarmien kanssa. Tumma sävy antaa kontrastia tilan vaaleille pinnoille ja luo vahvan tunteen, ettei portaikkoon ole pääsyä.

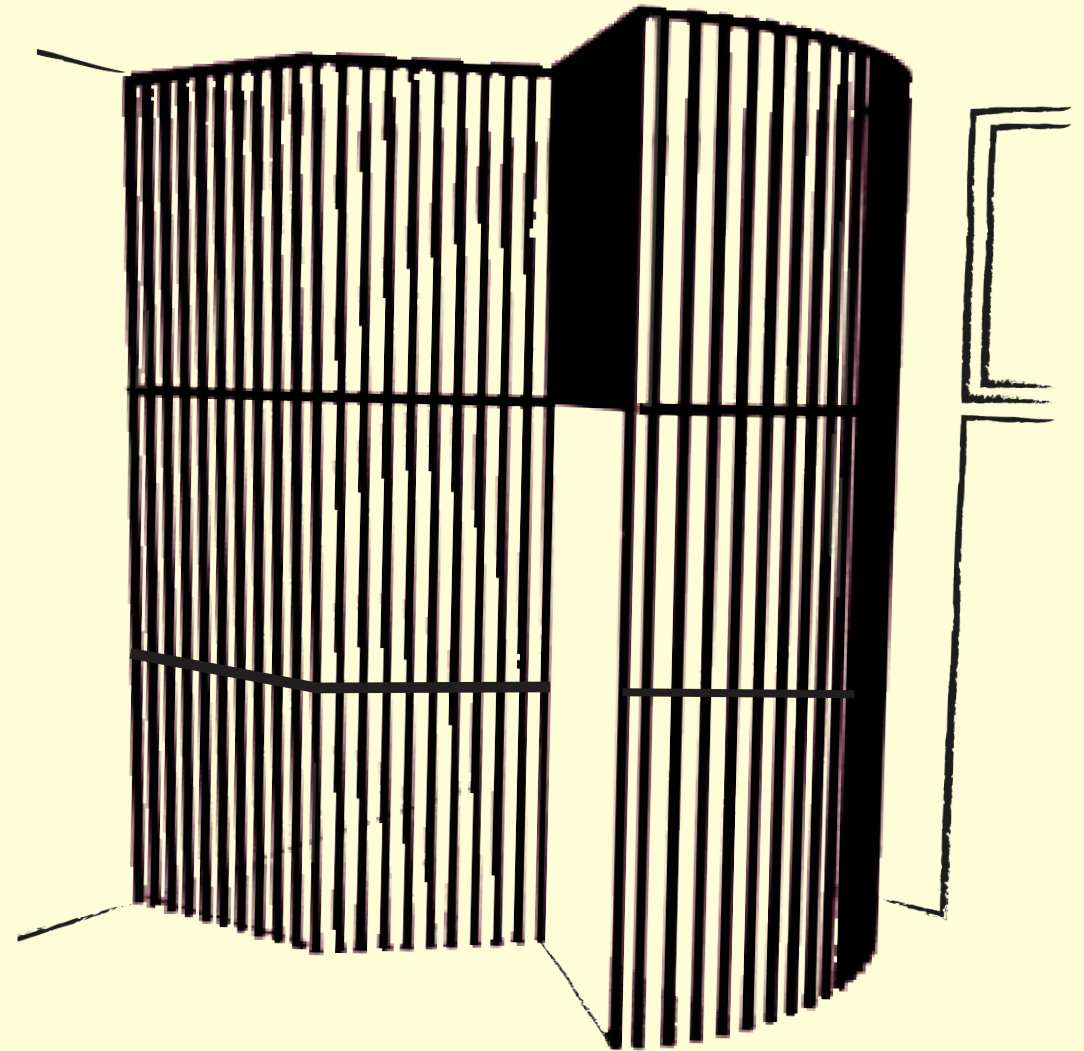
Säleikön lisäksi portaisiin tulee sähkölukollinen ovi, joka estää pääsyn alakertaan myös silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla. Kokonaisuudessaan säleikkö sekä ovi tuovat henkilökunnalle varmuuden, ettei kukaan pääse alakerran tiloihin.

Kuva 10. Portaikon nykyinen tilanne (Kuva: Elisa Tiikasalo)

Kuva 11. Sävy mustarastas säleikön pintaväriksi (Tikkurila)

Kuva 12. Luonnos miltä portaikon ratkaisu näyttäisi

5.4 Yleisilmeen muutos

Kalusteet, lattiamateriaali sekä seinäpinnat pysyvät samoina. Tilaan tuodaan uudistusta lakkaamalla vanhat kirjahyllyt uudelleen, vaalean kouvun värisiksi. Isoin muutos tulee holvin pintamateriaaleihin, kattoon sekä seiniin. Kirjastoon asennetaan liiketunnistimella toimiva valaistus, jonka kirkautta pystytään säätämään. Yleisilme muuttuu raikkaammaksi ja viihtyisämmäksi vaaleiden materiaalien kautta. Katon tumma sävy ja lattia tuovat tilaan vanhan pankin tunnelmaa. Vanhan pankkitilan tunnelma kuitenkin kuuluu näkyä rakennuksessa. Yleisiin tiloihin tulee muutoksia portaikon ratkaisun myötä ja palautettavien kirjojen tila suljetaan seinällä erilliseksi tilaksi. Palautettavien kirjojen tilaan on kulku henkilökunnan tilojen kautta.

Kuva 13. Vaalennetut puupinnat.

Kuva 14. Palautettavien kirjojen tila tällähetkellä (Kuva: Elisa Tiikasalo)

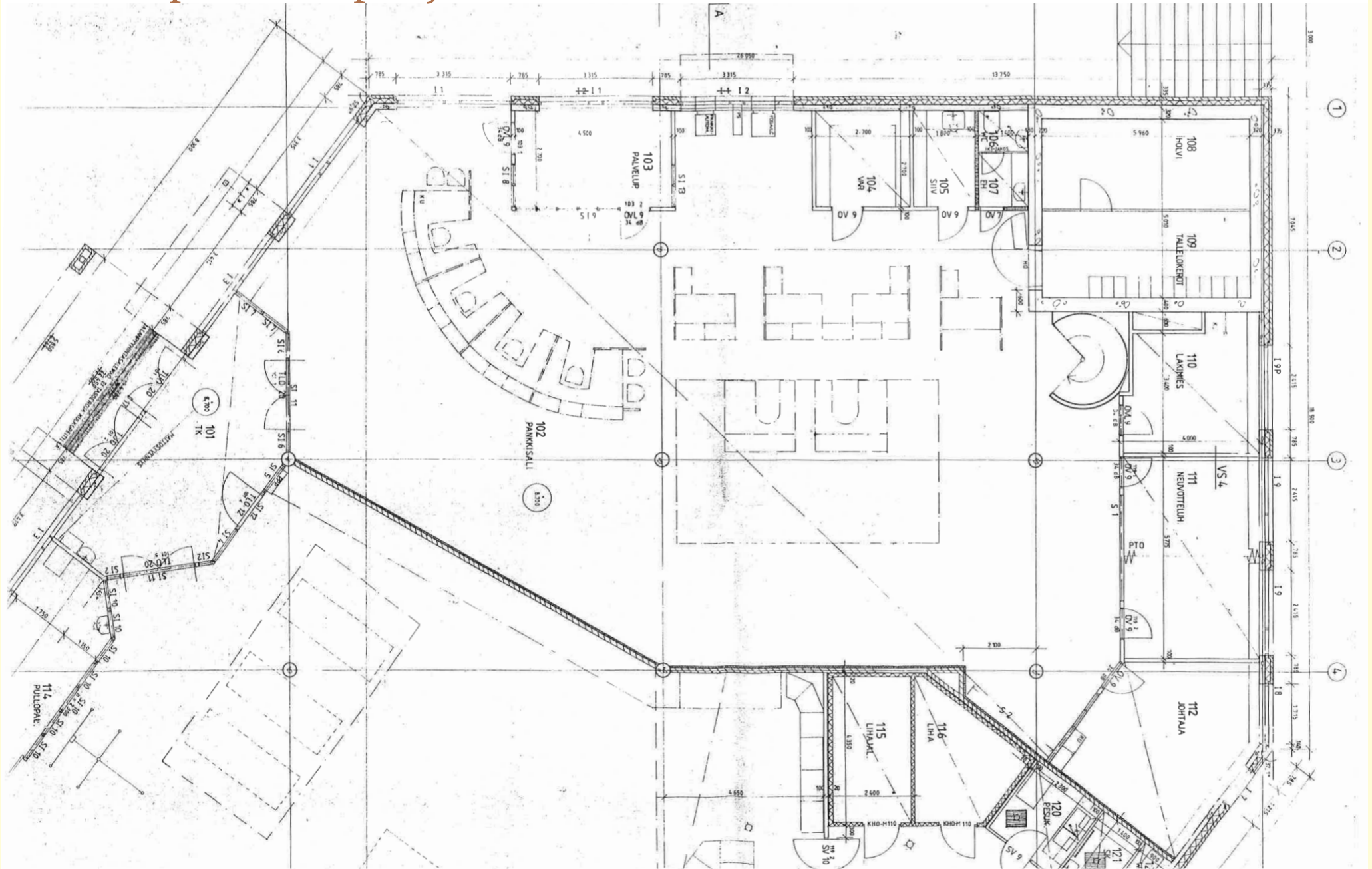

Kuva 15. visualisointi: vanhan sermin tilalle kevyt seinäratkaisu

6

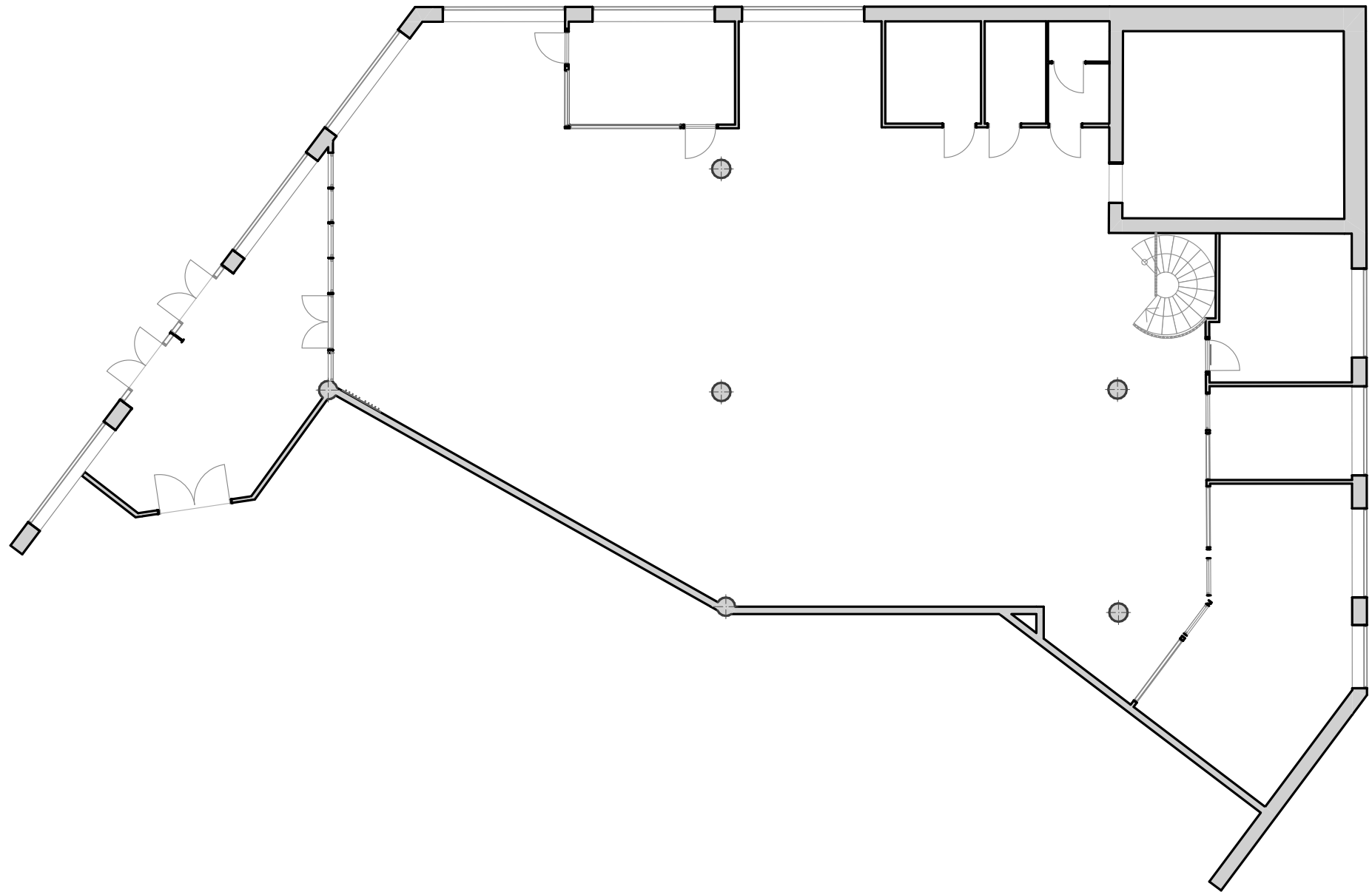
Suunnitelma

6.1 Alkuperäinen pohja

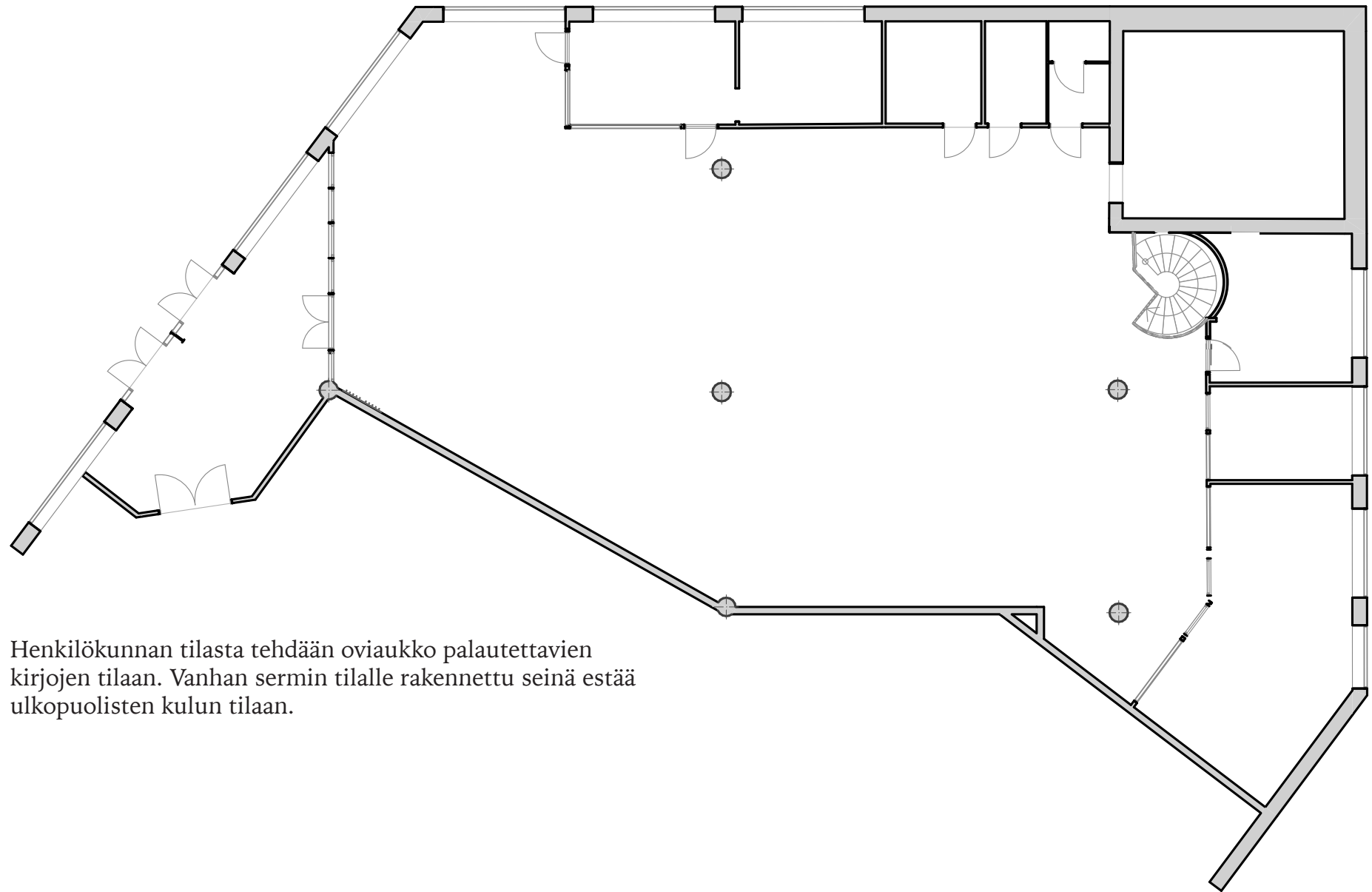
Kuva 16. Alkuperäinen pohja pankin ajoilt.

6.1.1 Nykyinen pohja

Kuva 17. Alkuperäinen pohja puhtaaksi piirrettynä

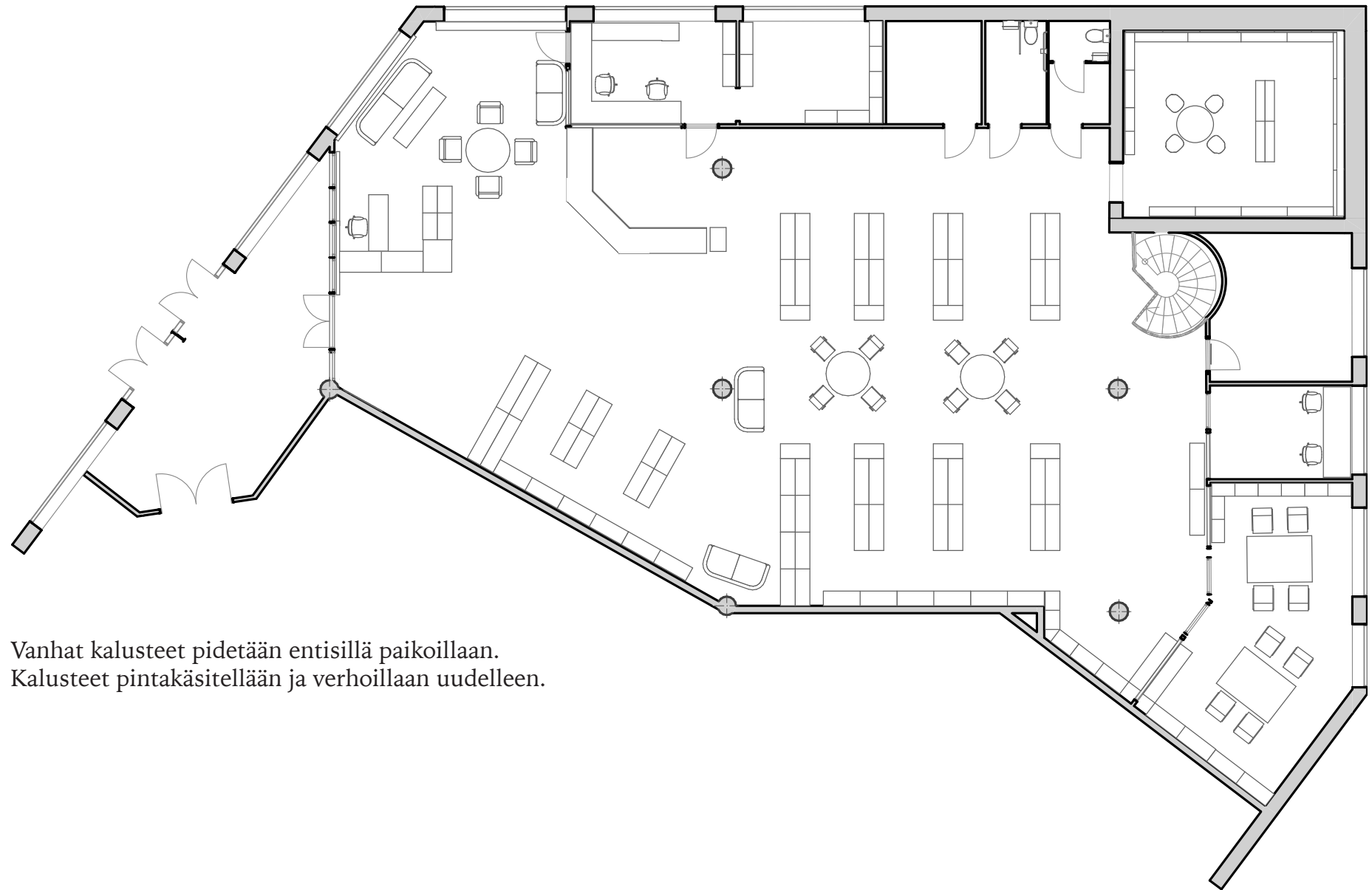
6.1.2 Muutospohja

Henkilökunnan tilasta tehdään oviaukko palautettavien kirjojen tilaan. Vanhan sermin tilalle rakennettu seinä estää ulkopuolisten kulun tilaan.

Kuva 18. Muutokset henkilökunnan tilan ja lainattavien kirjojen tilan ratkaisussa. Portaikon säleikkö pohjassa.

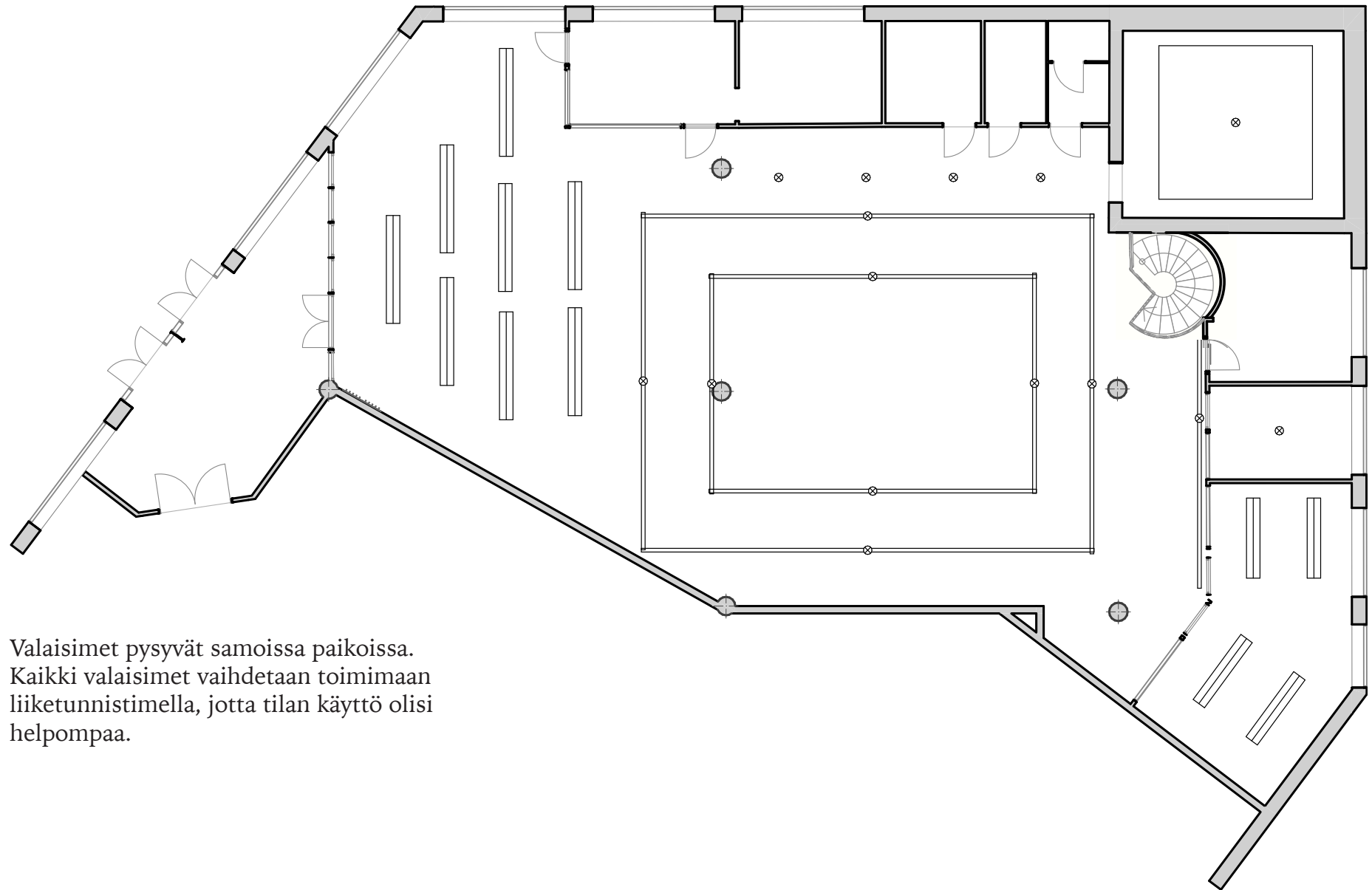
6.1.3 Kalustepohja

Vanhat kalusteet pidetään entisillä paikoillaan.
Kalusteet pintakäsitellään ja verhoillaan uudelleen.

Kuva 19. Pohjakuva kalusteilla

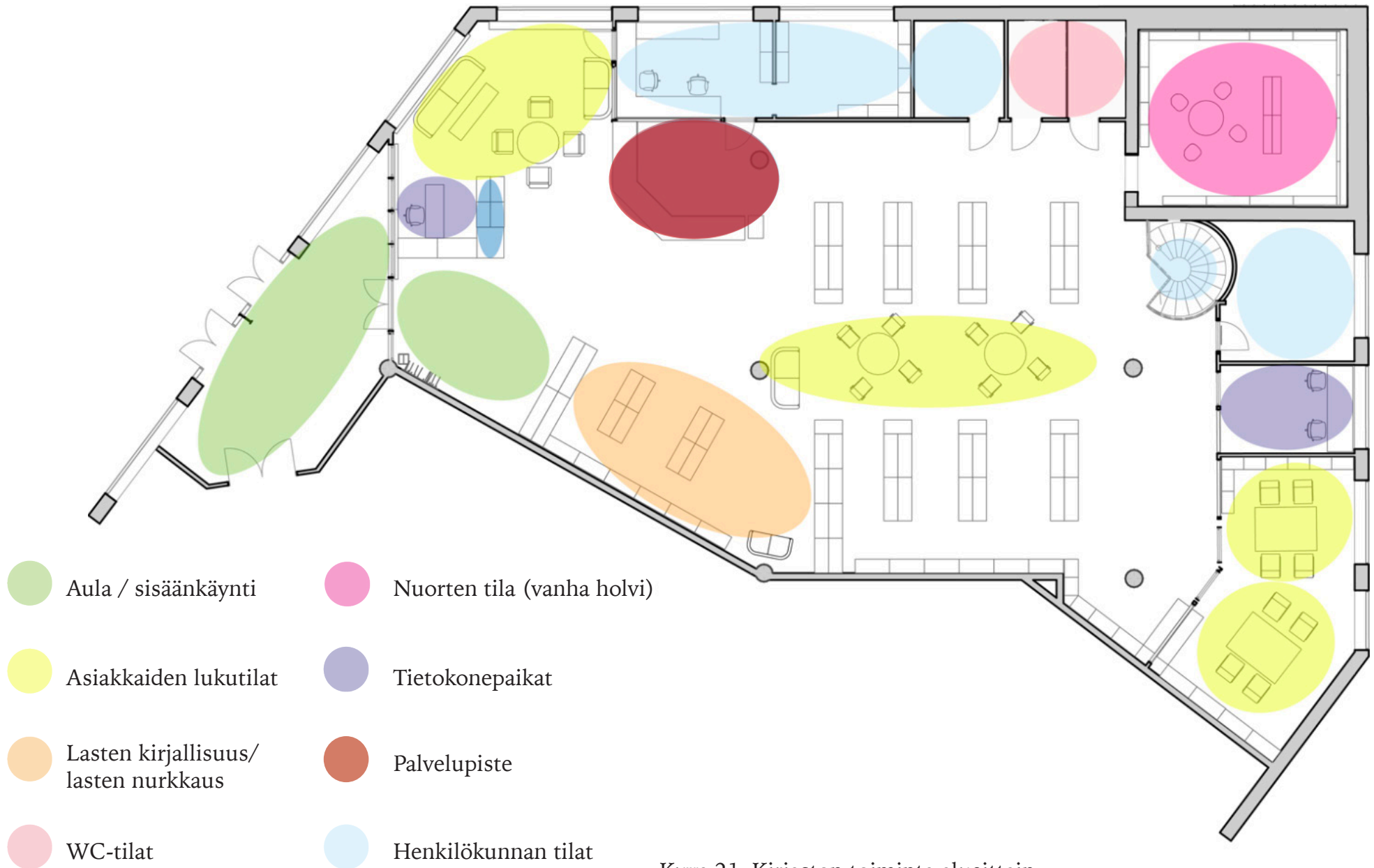
6.1.4 Kattokuva

Valaisimet pysyvät samoissa paikoissa.
Kaikki valaisimet vaihdetaan toimimaan
liiketunnistimella, jotta tilan käyttö olisi
helpompaa.

Kuva 20. Kattokuva valojen paikoista (Henkilökunnan tilojen valaistus pysyy entisellään.)

6.1.5 Kirjaston toiminnot

Kuva 21. Kirjaston toiminta alueittain

6.2 Moodboard

Moodboard esittelee kirjaston haluttua tunnelmaa ja värimaailmaa. Kirjaston tunnelmassa otettiin huomioon tammikuussa 2022 järjestetyn kyselyn tulokset.

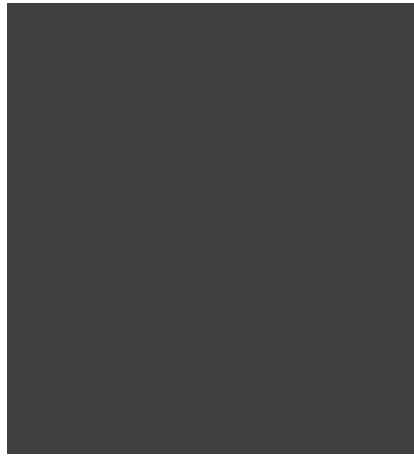

Kuva 22. Moodboard

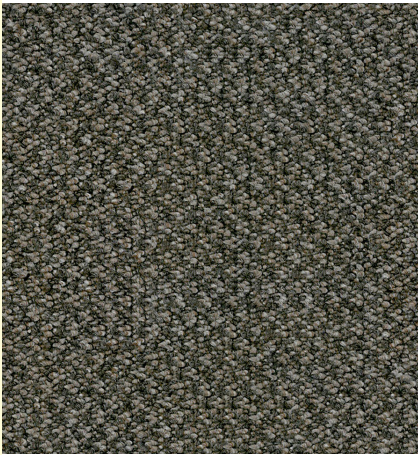
6.2.1 Materiaali valinnat

Valmiina olevat puu pintaist kirjahyllyt pintakäsiteltäisiin uudelleen

Portaitten säleikön pintamaali Tikkurilan tunne värikartta 2020 - Mustarastas Y493

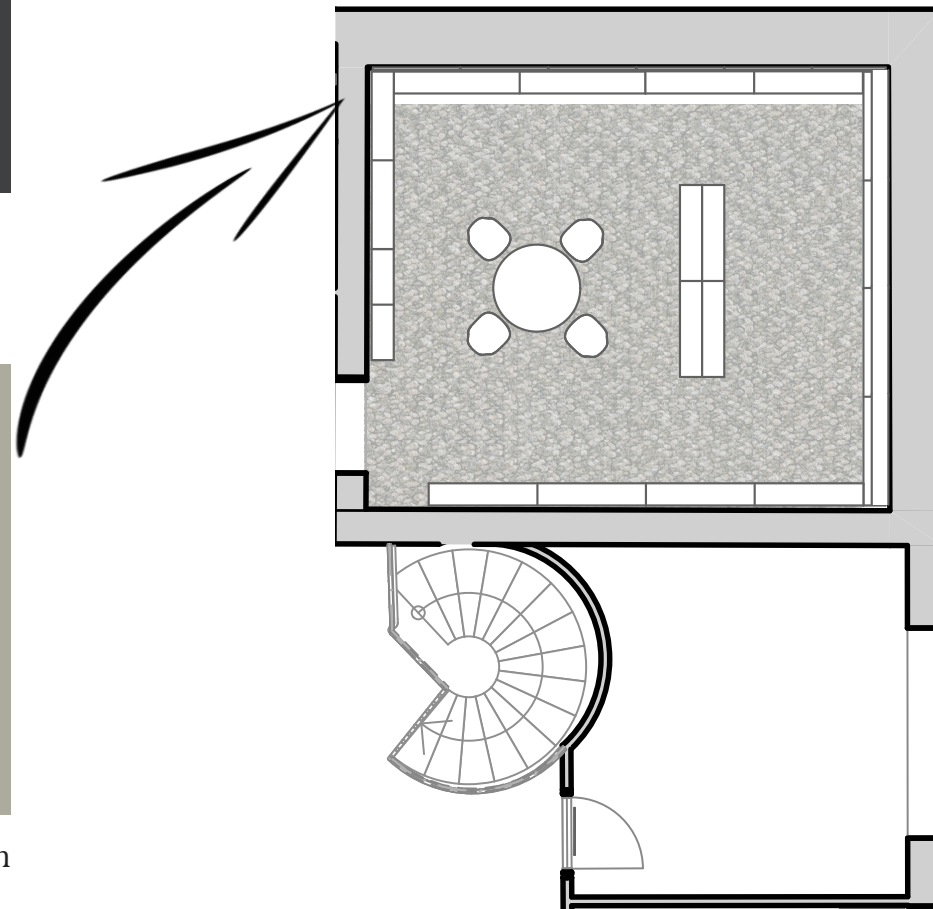

Entiseen holviin äänieristyksen lisäämiseksi karheampi kokolattiamatto

Holvin seinämaali Tikkurilan Pro Grey - värikartasta sävy 1903 lämmin harmaa

Kirjastossa lattiaa pöytä pysyy entisellään. Mitään irtokalusteita ei vaihdeta. Kirjahyllyjen puupinnat sekä puiset irtokalusteet käsitellään uudelleen lakalla vaaleammiksi. Uutta kirjastoon tulee nuorten nurkkaukseen eli vanhaan holviin. Yksi holvin seinä maalataan sävyllä 1903 Pro- grey värikartasta. Holvin lattiaan asennetaan julkitilan kokolattiamatto akustiikan parantamiseksi.

Kuva 23. Materiaalivalinnat. (Tikkurila, Flying carpet oy)
Kuva 24 Holvi sekä portaikko.

6.2.2 Valaisin valinnat

Finstudio valokatto Holviin

Kuva 25. Finstudio valokatto (Finstudio Systems oy)

Ajax LED kattovalaisin 50W 4000K IP44 120cm valkoinen liiketunnistimella.
Liiketunnistin valaisimet muualle kirjastoon.

Kuva 26. Ajax Led kattovalaisin (Suomen valotorni oy)

6.3 Visualisointi

Kuva 27. Mallinus kirjaston aulasta

Kuva 28. Mallinus kirjaston aulasta portaikkoon

Kuva 29. Mallinus kirjaston portaikkoon

Kuva 30. Mallinus kirjaston holvista

Kuva 31. Mallinus kirjaston holvista aulaan

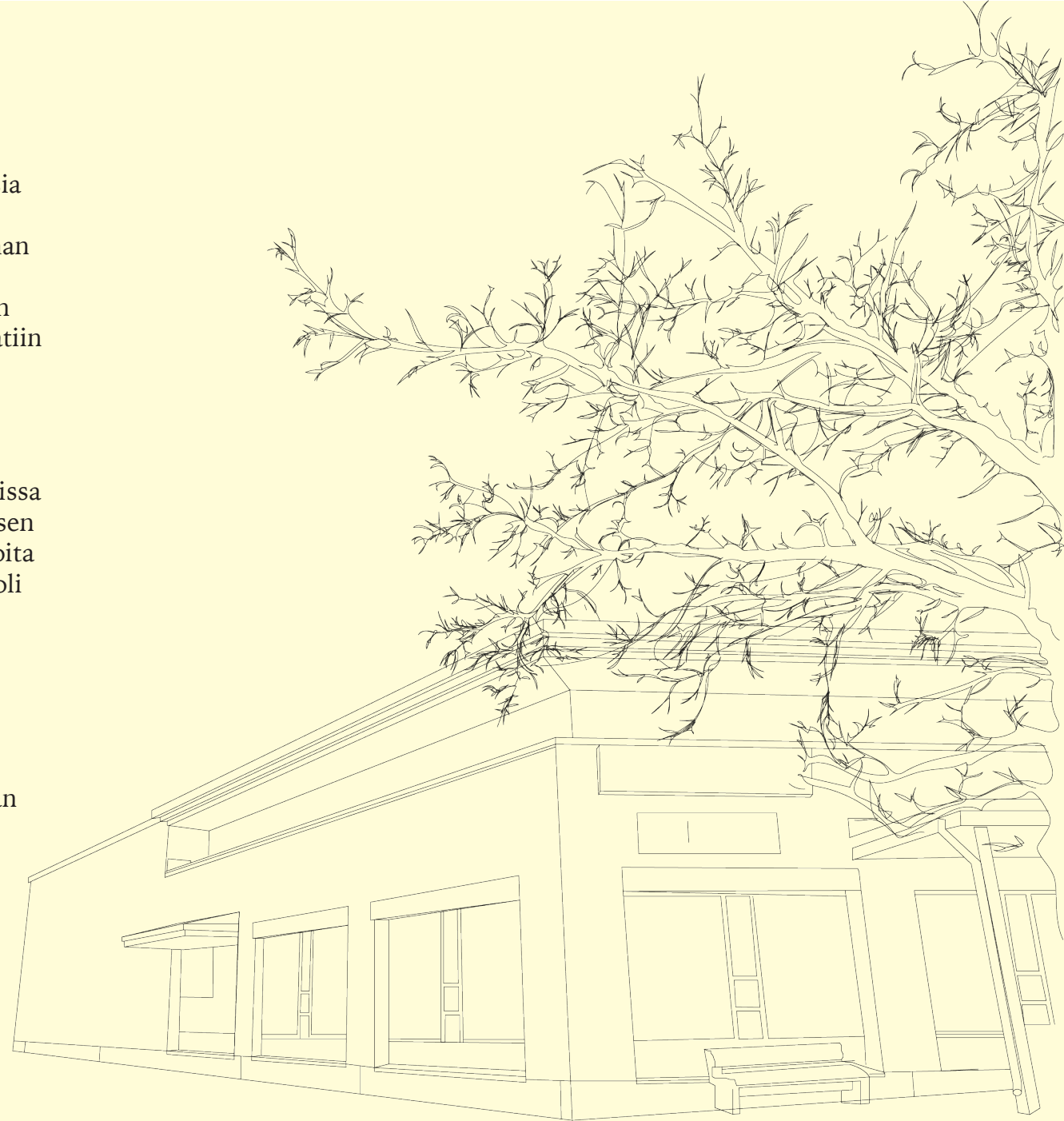
6

Arviointi

Tavoitteenani oli suunnitella Perniön kirjastoon muutoksia omatoimikirjaston vuoksi ja samalla parantaen tilan yleisilmettä, säilyttäen kuitenkin vanhan pankin tunnelman tilassa. Onnistuin mielestäni hyvin ottamaan työssä huomioon omatoimikirjaston myötä tulevat tilat, jotka on vain tarkoitettu vain henkilökunnan käyttöön. Tilassa saatiin säilytettyä entisen pankin arvokkuus muutosten myötä.

Koin vaikeuksia opinnäytetyön aloittamisesta ja kirjoittamisesta. Aikataulutukseni ei täysin pitänyt opinnäytetyötä tehdessä ja huomasin suunnitteluprosessissa jääväni jumiin useampaan kohtaan. Visuaalisen toteutuksen yleensä teen abstraktimmin, joten kokeilin uusia tekniikoita ArchiCad:iä käyttäen. Suurin haasteeni opinnäytetyössä oli kuitenkin sen kirjoittaminen.

Lopputulokseen olen kuitenkin tyytyväinen. Opin työtä tehdessäni menemään mukavuusalueen ulkopuolelle ja oppimaan omat heikkoudet sekä vahvuudet. Vaikeuksien tullen opin siirtymään toiseen kohtaan ja palaamaan myöhemmin takaisin ajan säästämiseksi. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön tekeminen opetti minut hallitsemaan normaalisti hyvin moninaista työskentelytapojani. Se toi minulle myös paljon uutta tulevaisuudessa hyödynnettävää tietoa.

7

Lähteet

Lähteet

- Innanmaa, K. & Lindström, O. 1986. Perniön Historia III. 3. Salo: SASA
- Kekki, K. 2013. Menestystarina nimeltä kirjasto. Helsinki: BTJ Finland oy
- Kirjastokaista. Kirjaston tarina - dokumentin tieto-osuuksien teksti. Viitattu 30.3.2022 Saatavissa <https://www.kirjastokaista.fi/kirjaston-tarina-dokumentin-tieto-osuuksien-tekstit/>
- Kurze, U. 2022. Kirjastonhoitaja. Perniön kirjasto. Haastateltu 4.2.2022.
- Olkkonen-Lind, M. 2020. Kaikki alkoi kirjakaapista - Suomalaisella kirjastolla on pitkät ja vankat juuret. Seura. Viitattu 5.2.2022. Saatavissa: <https://seura.fi/ilmiot/historia/kaikki-alkoi-kirjakaapista-suomalainen-kirjasto-omaa-pitkat-juuret/>
- Omatoimikirjastot. Helmet. Viitattu. 15.2.2022. Saatavissa: https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Omatoimikirjastot
- Plosila, L. 2022. Kirjastonhoitaja. Perniön kirjasto. Haastateltu 4.2.2022.
- Relander, J. & Saarti, J. 2015. Kirjaston kuolema. Helsinki: BTJ Finland oy
- Kuvio 1. Mukailtu. Kirjastokaista. Kirjaston tarina - dokumentin tieto-osuuksien teksti. Viitattu 30.3.2022 Saatavissa <https://www.kirjastokaista.fi/kirjaston-tarina-dokumentin-tieto-osuuksien-tekstit/>
- Kuvio 2. Mukailtu ruutukaappaus Google Maps. Viitattu 2.5.2022 Saatavissa <https://www.google.com/maps/place/25500+Perniö/@60.1984658,23.093344,12.84z/data=!4m5!3m4!1s0x468c51ad-c4b400a7:0x595b510f4ccdf0a9!8m2!3d60.2036195!4d23.1253699>

- Kuvio 3. Mukailtu ruutukaappaus Google Maps. Suomen kartta Viitattu 2.5.2022 Saatavissa <https://www.google.com/maps/place/Suomi/@64.6325763,17.0868259,5z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x4681cadf4b32f6dd:0x146d63c75a810!8m2!3d61.92411!4d25.7481511>

Kuva lähteet

Kuva 1. Perniökultturi-säätiö. Perniön kirkonkylä. Viitattu 16.2.2022 Saatavissa <https://www.perniokulttuurisaatio.fi/valokuvat/>

Kuva 3. Sundström, E. Seura 2020. Viitattu 28.3.2022 Saatavissa <https://seura.fi/ilmiot/historia/kaikki-alkoi-kirjakaapista-suomalainen-kirjasto-omaa-pitkat-juuret/>

Kuva 4. Museovirasto. Viitattu 28.3.2022. Saatavissa <https://www.rakennettuhyvinvointi.fi/fi/>

Kuva 5. Tampere. Viitattu 1.4.2022. Saatavissa <https://www.tampere.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kirjastot/aukiolot-ja-yhteystiedot/asiointi-omatoimikirjastoissa.html>

Kuva 7. Tikkurila. 1903 Pro Grey. Viitattu 9.5.2022. Saatavissa <https://tikkurila.fi/varit/1903-1903>

Kuva 11. Tikkurila. Y493 Mustarastas. Viitattu 9.5.2022. Saatavissa <https://tikkurila.fi/varit/mustarastas-y493>

Kuva 22. Moodboard

Glajcar, A. Viitattu 5.1.2022 Saatavissa <http://www.zsabsabellagio.com/its-glamorous-2/#.YnkKOC86p0u>

Ritual Wellness. Viitattu 1.5.2022 Saatavissa <http://www.taylranne.com/blog/2015/1/26/ritual-wellness>

Viitattu 1.5.2022 Saatavissa https://www.freepik.com/premium-vector/cube-wood-podium-with-sun-light-white-background-empty-pedestal-platform-award-product-presentation-mock-up-background-podium-stage-pedestal-platform-illuminated-vector_7655567.htm?epik=dj0yJnU9SFlIRHg1eXpSMVV2WTIzZEExBN09IVFJ5cG1JUz-d3eXomcD0wJm49Ylc3T0lNZWw0NkNMZ29xYW1UaXJHUSZ0PUF-BQUFBR0pXNEhz

Etsy. Viitattu 1.5.2022 Saatavissa <https://www.etsy.com/listing/696267480/scindapsus-treubii-moonlight-scindapsus>

Viitattu 1.5.2022 Saatavissa <https://www.gifmaniacos.es/la-magia-de-los-libros-1/>

Flying Carpet Oy. Kokolattiamatto. Viitattu 10.3.2022. Saatavissa <https://www.flyingcarpet.fi/julkisten-tilojen-matot/>

Keittiövalinta. Viitattu 1.5.2022 Saatavissa <https://www.keittiovalinta.fi/tasot-2/>

Kuva 23. Materiaalivalinnat

Tikkurila. Y493 Mustarastas. Viitattu 9.5.2022. Saatavissa <https://tikkurila.fi/varit/mustarastas-y493>

Flying Carpet Oy. Kokolattiamatto. Viitattu 10.3.2022. Saatavissa <https://www.flyingcarpet.fi/julkisten-tilojen-matot/>

Tikkurila. 1903 Pro Grey. Viitattu 9.5.2022. Saatavissa <https://tikkurila.fi/varit/1903-1903>

Kuva 25. Finstudio Systems Oy. Valokatto. Viitattu 16.3.2022 Saatavissa <https://finstudio.fi/valokatto/>

Kuva 26. Suomen Valotorni Oy. Ajax led kattovalaisin. Viitattu 16.3.2022 Saatavissa <https://www.valotorni.fi/product/63885/ajax-led-kattovalaisin-50w-4000k-%20ip44-120cm-valkoinen-liiketunnistimella>

Liitteet

Kysely. Saatavissa: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd0vV-gClKY-jlaetaMP3NomZZhfbsT2m_L0hDDW6GD-d5oEag/viewform?usp=sf_link

Kiitos!

Elisa Tiikasalo
2022

